

Współpraca profesora Kamińskiego z archeologią wynikała z jego zainteresowania dziejami instrumentów muzycznych. Pradziejowe i wczesnośredniowieczne instrumenty muzyczne (oraz narzędzia dźwiękowe), tak oryginalne, jak i ich wierne kopie, znajdowały zawsze miejsce w stałej ekspozycji Muzeum Instrumentów Muzycznych. W szerokim zakresie uwzględnił je w swojej pracy doktorskiej, która ukazała się drukiem pt. „Instrumenty muzyczne na ziemiach polskich. Zarys problematyki rozwojowej”. Najdawniejszym interesującym go zabytком wchodzącym w skład czterech podstawowych grup – idiofonów, membranofonów, aerofonów oraz chordofonów – poświęcił dwa rozdziały swojej książki, stanowiące bez mała aż 1/3 część całości opracowania. Jest to zatem jak dotąd najobszerniejsze i najpełniejsze – choć ze względu na upływ czasu od jego wydania oraz ujawnienie nowych źródeł wymagające obecnie uzupełnienia – spojrzenie na pradziejowe i wczesnośredniowieczne instrumentarium muzyczne na ziemiach polskich.

Wczesnośredniowiecznym instrumentarium zajął się profesor Kamiński także w kilku innych swoich opracowaniach, w tym reprezentowanych na międzynarodowych kongresach i sympozjach muzykologicznych – w 1960 r. w Warszawie oraz w 1964 r. w Bratysławie – oraz na I Międzynarodowym Kongresie Archeologii Słowiańskiej w 1965 r. w Warszawie. Wypada przy tym wskazać na to, że temu ostatniemu wystąpieniu towarzyszyło – po raz pierwszy dokonane w Polsce – eksperymentalne nagranie muzyki wykonanej na zrekonstruowanych wczesnośredniowiecznych instrumentach muzycznych.

Trwałym wkładem profesora Kamińskiego w rozpoznanie pradziejowego i wczesnośredniowiecznego instrumentarium muzycznego na ziemiach polskich jest ponadto szereg wykonanych przez niego ekspertyz oraz ocen muzykologicznych dawnych instrumentów oraz narzędzi dźwiękowych, w części tylko opublikowanych przy jego współudziale, w części wykorzystanych natomiast przez samych archeologów w ich publikacjach. Wśród tych pierwszych należy wymienić zwłaszcza ekspertyzę i rekonstrukcję unikatowego – nie tylko w odniesieniu do ziem polskich – znaleziska fletni Pana z Przeczyc w woj. katowickim, na cmentarzysku kultury łużyckiej ze schyłku epoki brązu lub przełomu epoki brązu i epoki żelaza; weszła ona bowiem do światowej literatury archeologicznej i muzykologicznej. Należy jednak żałować, że nie doszło do wykonania przez profesora Kamińskiego końcowego opracowania niezwykle rzadkiego – a w Polsce jedyne – instrumentu muzycznego wyłowionego z Nogatu w pobliżu Malborka, zakupionego właśnie do kierowanego przez niego Muzeum Instrumentów Muzycznych. Myślę tutaj o długim brązowym aerofonie uważanym przez prof. Kamińskiego wstępnie za celtycki carnyx, przez innych badaczy natomiast za rzymski lituus. Profesor Kamiński był też konsultantem naukowym wydanej w 1975 r. „Historii instrumentów muzycznych” Curta Sachs'a, poświęconej w bardzo znacznej części instrumentarium pradziejowemu i wczesnośredniowiecznemu.

Zgon profesora Włodzimierza Kamińskiego stanowi poważną stratę także dla przyszłych badań archeomuzykologicznych. Był on bowiem jedynym polskim instrumentoznawcą trwale współpracującym z archeologami. Wysoko oceniając jego wkład w rozpoznawanie niektórych elementów kultury pradziejowych i wczesnośredniowiecznych społeczeństw na ziemiach polskich należy sobie życzyć, aby pojawili się kontynuatorzy jego dokonań.

PUBLIKACJE PROFESORA WŁODZIMIERZA KAMIŃSKIEGO
ZWIĄZANE Z ARCHEOLOGIA

1. *Narzędzia dźwiękowe i instrumenty muzyczne na ziemiach polskich w świetle wykopalisk archeologicznych*, „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, nr 58: 1961, s. 40–42.
2. *Frühmittelalterliche Musikinstrumente auf polnischem Gebiet*, [w:] *The Book of the First International Musicological Congress devoted to the works of Frederick Chopin*, Warszawa 1963, s. 551–558.
3. (Głos w dyskusji nad referatem H. Feichta, pt. „Podstawowe zagadnienia polskiej kultury muzycznej wieków średnich”), [w:] *Historia kultury średniowiecznej w Polsce*, t. 2, Warszawa 1964, s. 197–203.
4. (E. Szydłowska, W. Kamiński) *L'instrument de musique de la culture lusacienne trouvé à Przeczyce, district Zawiercie*, „Archeologia Polona”, t. 8: 1965, s. 131–148.
5. *Beiträge zur Erforschung der frühmittelalterlichen Musikinstrumente der Nordwest- und Ostslawen*, [w:] *Anfänge der slawischen Musik*, Bratislava 1966, s. 139–146.
6. (E. Szydłowska, W. Kamiński) *Instrument muzyczny z cmentarzyska kultury łużyckiej w Przeczycach, pow. Zawiercie*, „Archeologia Polski”, t. 11: 1966, s. 401–422.
7. *Multanki z Przeczyce. Przyczynek do historii najwcześniejszych instrumentów muzycznych na ziemiach Polski*, [w:] *Studia Hieronymo Feicht septuagenario dedicata*, Kraków 1967, s. 18–23.
8. *Instrumentarium muzyczne w Polsce średniowiecznej*, [w:] *Musica Medii Aevi*, t. 2, Kraków 1968, s. 7–39.
9. (W. Kamiński, M. Malinowska) *Stan badań i możliwości badawcze wczesnośredniowiecznego instrumentarium muzycznego w oparciu o polskie materiały archeologiczne – Möglichkeiten und Stand der Forschungen des mittelalterlichen Musikinstrumentariums in Anlehnung an polnisches archäologisches Material*, [w:] *I Międzynarodowy Kongres Archeologii Słowiańskiej*, t. 5, Wrocław – Warszawa – Kraków 1970, s. 497–504.
10. (Głos w dyskusji nad referatem H. Feichta, pt. „Muzyka w Polsce średniowiecznej”), [w:] *I Międzynarodowy Kongres Archeologii Słowiańskiej*, t. 5, Wrocław – Warszawa – Kraków 1970, s. 507–510.
11. *Instrumenty muzyczne na ziemiach polskich. Zarys problematyki rozwojowej*, Kraków 1971, 171 ss.
12. (J. Ostojca-Zagórski, W. Kamiński) *Instrument muzyczny z grodziska kultury łużyckiej w Jankowie, pow. Inowrocław*, „Archeologia Polski”, t. 18: 1973, s. 355–367.
13. (T. Malinowski, W. Kamiński) *Narzędzie dźwiękowe kultury łużyckiej z Komorowa, pow. szamotulski*, „Slavia Antiqua”, t. 20: 1973, s. 137–142.
14. (W. Kamiński, T. Makiewicz) *Znaleziska instrumentów muzycznych w osadzie kultury przeworskiej na stanowisku 11 w Janikowie, pow. inowrocławski*, „Slavia Antiqua”, t. 21: 1975, s. 157–166.

Tadeusz Malinowski